

Wytrilogi

Kolofon

ISBN: 978 94 6365 356 5

1e printing 2021

© 2021, Hilda Talsma

Utjouwerij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Ljouwert

Til: 058 - 289 48 57

www.elikser.nl

Foarmjouwing binnenwurk en omslach: Evelien Veenstra

Foto's omslach: Tom Coehoorn

Dizze útjefte waard mei mooglik makke troch de provinsje Fryslân.

provinsje fryslân
provincie fryslân

Neat út dizze útjefte mei fermannichfâldige wurde, opslein yn automatysarre gegevensbestannen en/of iepenbier makke troch middel fan print, fotokopy, mikrofilm of op hokfoar oare wize ek, sûnder foarôfgeande skriftlike tastimming fan de skriuwer en de útjouwer.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Wyntrilogy

Hilda Talsma

Ynhâld

Diel 1: Wyn fan feroaring	7
Diel 2: Wyn fan de wierheid	171
Diel 3: Wyn fan de winners	329

Diel 1

Wyn fan feroaring

'Johanna en Ate! Wolle jimme it grutseil omheech lûke?' Omke Hannes stjoert de sylskou efkes yn 'e wyn op sadat se it wat makliker hawwe. Ate lûkt it seil omheech en Johanna stiet achter him om it tou troch te lûken en fêst te meitsjen as it seil der goed opstiet. De gearwurking rint altyd perfekt en as de fok ek omheech is, sile se de haven fan Harns út, rjochting Skylge. Omke Hannes lit it bakboardswurd mear sakje en de âlde skou fleant wer oer it wetter as in seefûgel troch de loft. De boat giet wol skean want se sile heech oan 'e wyn, mar leit stabyl en Johanna sit op 'e hege kant yn 'e kúp mei de eagen ticht te genietsjen. Se is altyd sa lokkich op dizze boat en sa bliid dat de simmerfakânsje begûn is! Seis wiken lang mei omke en har neef Ate op 'en paad, se sjocht der it hiele jier nei út. Har âlden wolle noait op fakânsje en se moat der net oan tinke om al dy tiid yn 'e stêd om te hingjen. Mei omke belibje se aventoeren. Komt se nochris earne en de wrâld is safolle grutter as Ljouwert. Se hâldt fan de wyn en it wetter. Der is neat moaiers om jûns op bêd te gean mei de sinne yn 'e holle en de rook fan de oaljelamp dêr't omke altyd by sit te lêzen. It leit ek sa lekker mei it wetter dat tsjin 'e boat oanklotst en it lûd fan de stagen dy't tsjin de mêsten fan 'e jachten oanwaaie as se yn in haven lizze. En dan moarns wekker wurde, it leafste yn 'e haven fan Skylge, mei de lûden fan seefûgels en de rook fan farske kofje. Dat rûkt altyd sa fertroud. Dan hat omke al broadsjes helle op 'e haven en set er foar har en Ate in bakje tee. Omke hat in hekel oan útsliepen want de moartiid fynt er de moaiste tiid fan de dei. Eartiids gong se der meastal ek om seis oere mei him út mar dat is har no te betiid. Soms sliepe sy en Ate wol oant healwei alven moarns mar dêr makket omke him net drok om. Dat dogge pubers fan sechstjin jier no ien kear, dat begrypt er wol. Hy hat sels gjin bern, mar hy soe in fantastyske heit wêze.

'Johannes! Sjoch, seehûnen!'

Se docht ien each iepen en sjocht nei Ate dy't nei in sânbank wiist dêr't yndied seehûnen op lizze. Dêrnei sjocht se nei har omke mei syn ferware, brune holle, it wylde bosk grize hier en de blauwe skipperstrui. It is in ienfâldich minske, jout neat om lúkse en materiële dingen. Dochs komme se noait wat tekoart by him en hawwe se foar dizze fakânsje prachtige nije syljassen fan him krigen. Ate in blauwe en sy in reade.

Omke stiet by it helmhout en Ate lit de skoat fan it grutseil en de fok wat fiere. Se sile net mear heech oan 'e wyn, dat se geane ek net mear sa skean. Op it wetter kin de jas wol oan mar se wit seker dat as se aanst op Skylge binne de koarte broek oan kin.

'Johannes!'

'Ja-ha! Wat is der no oan? Wat bist drok!'

'En wat bisto saai, sis,' mopperet Ate. 'Wat sitst dêr no te sitten, kom ris yn aksje of sa!'

'Ik genietsje fan de natoer en de stilte. Lit my mar efkes.'

'Jimme meitsje dochts gjin rûzje, wol, op de earste dei?' Hannes hellet in hân troch syn hier en dikeret oer it wetter. 'Hast der nocht oan, Johanna? Om wer wiken op 'en paad te gean mei twa manlju? Ik ha dochts alris sein datst ek wol in freondinne meinimme kinst.'

'Dat wit ik wol, mar dat hoecht net. Ik fyn it prima sa, en myn bêste freondinnen binne no ek op fakânsje.'

'Okee.' Omke laket har ta en hellet wer in hân troch syn hier omdat it him hieltyd foar de eagen waait. Se fynt it altyd sa grappich as er dat docht en se hat der hielendal gjin ferlet fan om in freondinne mei te nimmen. Dat soe ek net passe, sy is de iennichste yn har freoneklup dy't fan farren hâldt. Dêr komt by dat de skou presys grut genôch is foar har trijen. Omke hat in hut yn 'e punt mei in gewoan bêd en Ate en sy diele in hut mei in steapelbêd. Yn it rom is in hoekbank mei in tafel, in lyts oanrjochtsje en in wc. Dûse moat op 'e haven en as it moai waar is, dûke se de plomp yn mei in fesse sjampoo. Se ite altyd dingen dy't maklik te meitsjen binne en omke nimt harren ek wol gauris mei út te iten.

As it moai waar is, dogge se de eilannen oan, ek de Dútske. Drûchfalle op it Waad is altyd noch it moaiste dat der is. Dan siket se mei Ate amers fol moksels dy't omke letter klearmakket en it is altyd wer bysûnder om de skou lizzen te sjen op 'e boaiem fan 'e see om in pear oeren letter wer te driuwen op it sâlte wetter. En omdat se al jierren alle grutte fakânsjes op 'en paad binne, kinne se ek in soad minsken dy't se ûnderweis tsjinkomme. It boartsjen fan har en Ate is troch de jierren hinne feroare fan krabben fange en rûntsjes om 'e boat swimme yn op stap gean en op terrassen sitte. Ate hat altyd wol earne sjans en sy fynt jonges ek hieltyd spannender. Se hopet dan ek dat dy kreaze jonge wer by de 'Walvis' wurket, dat is harren favorite plak om te sitten. It ferline jier hie se al dy seis wiken wol op Skylge bliuwe wollen om him. Hy hjitte Joost en woe medisinen studearje. Dat wie ek har grutste winsk, dokter wurde. En Joost fûn dat se fan dat prachtige reade hier hie en wie fereale op har skeinspruten dy't se dêrnei net mear sa freeslik fûn. Sokke moaie famkes as har seagen je net faak, hie er sein. Se tinkt dat er trije jier âlder as har is, mar dat doarde se him net te freegjen. De lêste jûn op Skylge hat se mei him stien te frijen op it strân foar de 'Walvis'. Hy koe hearlik tûtsje, mar Ate woe beslist nei de boat en sy mocht net allinnich op 'en paad fan omke dat doe is se mar meigien. Se koe Ate wol wat dwaan! Se siet him dochts ek noait dwers as er in leuk famke seach? Mar hy fûn Joost in kakker en totaal net by har passen.

'Do bist no sechstjin, dochts?' freget omke en hy hellet har út de deidreamerij wei. 'Ja, hoesa?'

'Dan meist bier drinke. Mar hast dat alris dien? Ik kin jimme net yn 'e gaten hâlde as jimme tegearre op stap binne en ik wit fan Ate dat er der net yn spuit.'

'Ate is al achttjin, omke. Mar ik mei gjin bier, it is sa fis! Ik mei fan heit ek wolris in pilske nimme mar ik hoech it echt net, hear!'

'En oare drankjes dan?'

'Ek net. Ik hâld it by sinas.'

'Dêr bin ik bliid om,' seit omke. 'Dat drinken is net samar eat dêr't je domwei mei begjinne kinne. Dyn liif is it net wend, soks moatte je mei belied opbouwe ... as je teminsten net as in aap wurde wolle.' Hy bolderet it út, se begrypt net wat der no sa grappich is.

'En, dêr komt by,' giet er fierder, 'it is fierste gefaarlik om dronken te wêzen as je oer boaten hinne stappe moatte. Ik hoopje dat Ate syn ferstân ek brûkt. Dêr ha ik wolris noed oer.'

'Ik tink wol om him,' seit Johanna mar dat heart Ate.

'Om wa silsto tinke, Johannes? Om my?'

'Ja. Dat sil dochs immen dwaan moatte en ik brûk altyd myn sûne én nochtere ferstân.'

'Dat fyn ik nochris in fijne gedachte, datsto om my tinke silst. Myn fakânsje kin no al net mear stikken.' Hy blaast gekoanstekkerich in tûtsje nei har ta dat se mei in klap op har wang yn ûntfangst nimt.

1

Johanna Kamstra sit achter har wurktafel op de praktyk te wachtsjen op de folgjende pasjint. Se sjocht op it skerm dat it om in jonkje giet dat altyd siik is en hast alle wiken by de dokter komt. Se wurket alwer in healjier by dizze praktyk, mar se hat him noch net earder sjoen dat hy sil dan wol by har baas komme mar dy is hjoed sels siik. Dat fynt se ferfelend omdat de pasjinten him ferwachtsje en net har en meastal kinne se de teloarstelling net ferbergje as se har dan sjogge. De measte minsken binne gewoantedieren mar yn dit gefal kin se it har ek wol yntinke want siik wêzen hat ek alles te krijen mei yntimiteit. Je litte je fan je swakke kant sjen en klaaie je út by de dokter, je jouwe je soms letterlik bleat en sy is in frjemde foar de measte minsken dy't hjoed komme. Se suchtet djip, rjochtet de rêch en forsearret in glim op it gesicht. Steatich rint se nei de wachtkeamer om it jonkje en syn mem wolkom te hjitten en se knikt koart nei de oare minsken dy't sitte te wachtsjen. Lokkich leit se op skema, dêr kin gjin geseur oer wêze. Mar guon minsken komme ek om medisinen of moatte by de assistinte wêze.

De mem giet mei in soer gesicht tsjin har oer sitten en lûkt it jonkje by har op 'e skoat. Se sjogge der beide suterich út. Bleke hûd, doffe eagen, hier dat net glânzget. De mem is te swier, it jonkje te meager en de enerzjy dy't se útstriele is noch minder as nul. Johanna laket leaf en freget wat der oan skeelt.

'Hy hoastet nachts sa bot, wy hawwe alwer twa nachten wekker lein en ús Jacob is sa wurch dat er gewoan yn sliep falt op skoalle ... mar wêr is dokter Heeze?'

Of hawwe se it ôfsprutsen want Jacob begjint drekt te hoastjen en it heart yndied net sa bêst.

'Dat is hiel ferfelend,' seit Johanna mei de noas foar it skerm en se sjocht hoefolle medisinen oft Jacob al hân hat. Se skrikt derfan. It jonkje is noch mar sân jier mar slokt al sawat syn hiele libben medisinen foar astmatyske klachten en it hoastjen en hy hat al aardich wat antibioatikakueren hân.

'Ik wol graach efkes nei syn longen hearre,' seit Johanna en se krijt de stetoskoop. 'En dokter Heeze is siik.'

De mem fan Jacob lûkt it shirt omheech en Johanna sjocht nei it bleke, meagere lyfke fan it mantsje dat foar har sit te triljen. Se lústeret nei syn longen, dy sitte yndied fol.

'Kin er net in kuerke krije, dokter? Dêr knapt er altyd sa gau fan op ... en ik moat eins moarn ek wer oan it wurk. Hy soe noch wol in dei nei de buorfrou kinne mar dan moat er eins wer nei skoalle.'

De moed sacket Johanna yn 'e skuon en se rôlet mei de stoel nei it buro om op it skerm te sjen. Jacob hat al safolle 'kuerkes' hân, de kâns is grut dat dy net mear

helpe en it earne jonkje krijt sa noait de kâns echt op te knappen en sterk te wurden.

'Ik tink dat Jacob al tefolle antibioatoka hân hat en ik tink ek dat dat net de oplossing is. Hy moat yn it gehiel wer sterk wurde sadat er herstelle kin. Hy hat gjin ferheging en is fierder net slim siik. It moaiste soe wêze dat er echt efkes goed útsiikje kin op 'e bank. As we no de symptoamen wer ûnderdrukke mei de safolste kuer dan geane der ek wer sa'n soad goede baktearjes stikken, hy komt der dan noait sels boppe-op.'

De mem sjocht har liik oan. 'Wy lizze al twa nachten wakker, myn man wurket en ik kin ek net altyd mar frij nimme omdat dy jonge altyd wat hat. It libben giet wol troch, hear, en der moat ek iten op 'e tafel komme! By dokter Heeze is it altyd samar klear, dy begrypt soks!'

Johanna laket sereen mar ynwindich siedt se. 'Ik skriuw allinnich mar in kuer foar as der echt sprake is fan in ûntstekking en hege koarts. Ik kin wol in briefke foar jo meitsje mei fiedingsadvizen want mei de goede fieding kinne je hiel wat dwaan.' Johanna krijt in briefke, mar de mem is it der net mei iens.

'En wat kostet dat allegear wol net?! Ik betelje my no al skeel oan alle boadskippen, moatte wy dan biologysk ite? Tocht it net!'

Johanna sjocht dat se oer de tiid hinne is. Dêr hat se in hekel oan. Dy tsien minuten binne ek fierste koart.

'Drinkt Jacob in protte molke?' freget se oan de mem.

Se knikt en laket. 'Ja, dat is dochs sûn? Myn man ek.'

'En rochelet dy ek altyd?' freget Johanna.

'Eh ... ja.'

'Molke is dreech foar in minkeliif om te fertarren en de iene hat dêr mear lêst fan as de oare. Soere molkprodukten, sa as yochert en sûpe binne better en dy swiete drankjes as Fristi en dat oare spul dat fol sit mei sûker en swietstoffen kin Jacob better hielendal net krije.'

'O ja?' seit de mem mei grutte eagen.

'Ja! Myn advys is dat jo dochs besykje dat Jacob yn alle gefallen dizze wike de tiid krijt te werstellen. Sadree't er wer om begjint te dideljen en ferfelend wurdt, dan is er hast wer better.' Johanna knypeaget nei Jacob, hy laket sunich werom. 'Yn dy wike ried ik jo oan om gjin molke, fla, drinkyochert of oare swiete drankjes te jaan. Dus ek gjin frisdrank en ek net te folle snobbersguod. Meitsje mar in lekkere panne hannesop, hy mei yochert ha en as dat te soer is, dan dogge jo dêr wat diksop troch. Gjinn sjokopops of dat oare swiete guod, in soad fruit en griente en wetter drinke. Lauwaarm wetter of wetter mei in útparste sitroen of limoen. Spiel syn lichem mar ris in wike goed troch, jou him rêst en dan wol ik jimme takom wike graach wer sjen.'

'Ik kin lekkere hannesop meitsje.' Mem tinkt efkes nei ... 'Miskien hawwe jo dochs

in bytsje gelyk, ik sil it besykje. Oars moat ik mysels ek mar siik melde, ik fiel my ek al skoften sa wurch.'

'Alles wat ik niis sein ha, dêr kin it hiele gesin oan meidwaan.' Johanna jout har in hân en se aait Jacob oer syn tinne hier. 'Ik sil noch wat tips oer fieding en boeken foar jo opskriuwe en dan mail ik dat hjoed noch. Dan hawwe je krekt wat mear ynformaasje.'

'Tige tank, dokter! Ik moat sizze dat jo my dochs wol op oare gedachten brocht ha. Dokter Heeze hat it noait oer sokke dingen. It moat efkes wenne mar miskien helpt it wol. Om altyd mar heal en siik te wêzen, dat is ek gjin libben.'

'Sa is 't mar krekt,' seit Johanna tefreden. 'As jo in sûn liif ha wolle dan moatte jo fieding ite dat jo ek echt fiedet. Dan krije je wer enerzjy.' Se lit Jacob en syn mem der út en hellet de nije pasjint op.

Oan de ein fan de dei hat se skjûn har nocht. Se hat hast allinnich mar pasjinten hân dy't mei de goede fieding of fitaminepillen al in hiel ein holpen binne mar dizze minsken hawwe werklik gjin besef en se begrypt net dat dokter Heeze dêr net mear wurk fan makket. Hy skriuwt mar medisinen foar en foar eltse kwaal is ek wol wat. Faak is it net nedich, se fynt it sa skande!

Neidat se noch in pear besites dien hat by de minsken thús, kin se einlings nei hûs. Earlik sein hat se sels de lêste tiid ek net sa'n soad enerzjy en dat begrypt se eins net. Se yt goed, beweecht genôch, sliept goed en hat it fierder prima op streken. Wêrom hat se dan hieltyd faker it gefoel dat se har troch de dei hinne slepe moat? Harsels de sprekwurdlike skop ûnder de kont jaan moat om net yn te stoarten en yn sliep te fallen? Miskien hat se ek wat ûnder de lea, se is dan wol hûsdokter mar ek mar in minske. Se gappet en beslút efkes by omke Hannes te sjen. Joost is dochs noch lang net thús en allinnich ite hat se gjin nocht oan.

2

Sadree't se oer it smelle dykje by it wetter lâns rydt, fielt se har al better. Omke Hannes wennet op in boat achter in hege reidkraach oan in âlde ferrotte steger, midden yn 'e natoer. It is sa'n prachtich plakje en sa rêstich, se is altyd bliid as se derhinne rydt. Omke is de iennige fan har famylje dêr't se noch kontakt mei hat en hy is har dierber. Yn al dy 34 jier dat se op 'e wrâld is, hat hy in grutte rol yn har libben spile. Hy wie in beaken, in rêstpunt en in grutte stipe doe't se besletten hie net mear kontakt ha te wollen mei har heit en mem. Se hat har noait thúsfield by dy minsken. Dat gefoel hat se al salang't it har heucht. Der binne lju dy't yn in ferkeard lichem sitte en sy hat yn it ferkearde gesin sitten. As de dochter fan Joop en Connie Kamstra, mar altyd hope op de dei dat se wekker wurde soe yn in oare omjouwing, mei oare âlden en dat se dan einlings teplak wêze soe. Dat barde net en it knaagjende gefoel dat se net pleatse koe, friet har stadichoan op fan binnen. Doe't se it idee hie dat se noch mar in leech omhulsel wie, hat se it kontakt ferbrutsen omdat se net doarde te fertellen wat har dwers siet omdat se it sels ek net begriep. Har heit mist se sa no en dan wolris, mar har mem net. Sy hat in kapsalon en neilstudio oan hûs en it wie altyd drok. Johanna hie der as bern al sa'n hekel oan! As se thús kaam út skoalle wie der noait ris in rêstich momint mei har mem, want se wie altyd oan it wurk. Wol thús, mar oandacht wie der amper of net. En se fûn it ek net gesellich om derby te sitten omdat dy froulju altyd rabben of seurdren oer mannen en problemen. Se wennen midden yn 'e stêd, yn sa'n folksbuertsje. Fierder neat mis mei en se hat ek wol in leuke jeugd hân mei de oare bern mar se hat altyd mear wollen. Reizgje, aventoeren belibje, lêze, kultuer opsnuve yn in museum, mear witte wolle fan de wrâld as allinnich mar it buertsje. Mar har âlden wiene sa honkfêst, sels in wykein op It Amelân wie al in drama en jild om nei it bûtenlân te gean wie der gewoanwei net. En se skamme har foar har mem. It wie betiden krekt in merke-attraaksje hoe't se derby rûn. Se hie absolút gjin gefoel foar styl en moade, al miende se sels fan al. Altyd rookt as in plysje wêrtroch't se in stem hat as in dykwurker en in hûd as in deade oaljefant. De lêste kear dat se har mem seach yn 'e stêd hie se rôseftich hier dat alle kanten op stie en in te koart panterjurkje oan. Dêr woe se echt noait de dyk mear mei út, dat se hat sûnder gedach te sizzen har gau omdraaid en lokkich hie har mem har net sjoen. Johanna hat har faak ôffrege oft dy reden om je mem net sjen te wollen net te oerflakkich is, mar se hie wat gefoel oanbelanget ek neat mei dy frou en har muoike, de twalingsuster fan har mem, is presies itselde. Dy twa makken allinnich mar rûzje.

Omke Hannes is de âldste broer en is hiel oars. Hy hat altyd op in skip wenne

en hat har it silen leard. By him koe se it knaagjende gefoel letterlik oer board goaie en har ûntspanne. As se der oan tinkt hoe't se der mei wraksele hat, as lyts bern al, wurdt se sa fertrietlik. Se hat har ivich ûnwis en skuldich field. Dat hat se kompensearre troch altyd leaf en foarbyldich te wêzen sadat se har âlden wat dat oanbelange net teloarstelle soe.

Se tinkt oan de kearen dat sy en har neefke Ate mei Hannes op 'e boat te farren gongen yn 'e simmerfakânsjes. Omdat er sels gjin frou en bern hie, fûn er it gesellich dat sy mei wiene. En Ate en sy gongen fierder dochs net op fakânsje. Hannes lies boeken en makke reizen. Hy naam har en Ate mei nei musea en liet harren yn 'e kunde komme mei de wrâld. Ate hat oant har santjinde har bêste freon west, dêrnei waard it oars. Hy krige ferkearing, sy ek en se gongen hieltyd mear har eigen gong. En omdat har mem en Ate syn mem altyd en ivich rûzje hiene, seach se Ate al gau hielendal net mear. Mar dat nimt net wei dat se in prachtige tiid hân hawwe mei en troch omke en mei him hat se al kontakt holden. Dan hearde se út en troch ek noch wolris wat oer Ate syn libben. Mar se soe him wierskynlik net mear werkenne, salang hat se him net mear sjoen.

As se oer de âlde steger rint, moat se har tinzen gean litte omdat se der tefolle om tinke moat dat se net earne trochsakket en se rêdt it op om by de doar te kommen sûnder te fallen. Se docht de doar iepen en ropt 'follek'. In mufte lucht komt har temjitte en hoe fierder oft se de boat ynrint, hoe sterker oft de rook wurdt. Krekt as leit der earne in deade mûs te ferrotsjen. Omke hat noch neat werom sein, dat wierskynlik sit er fierderop op syn fêste plakje te fiskjen. Yn 'e keuken steane noch gjin pannen op it fjoer, dat fynt se spitich, want se yt graach by him omdat er lekker intensiede kin. It is in krappe bedoening op 'e wenboat. Se triuwt it smelle doarke nei de keamer iepen en giet dan hast oer de nekke fan in mislikmeitsjende rook dy't har mei de hege temperatuer yn it gesicht slacht. De sinne skynt fûl op 'e ruten en alles sit potticht. Dat is neat foar omke, want hy hâldt fan frisse lucht en mei sok waar hat er oerdei altyd de ruten iepen. Hy sit yn syn stoel want se sjocht in toefke griis hier der boppe-út stekken. Se hâldt har sjaaltsje foar de noas en mûle en kielskrabet. Hy reagearret net. Se krijt sawat in hertfersakking as it echt ta har trochkringt en doart amper mear in stap te fersetten. Se hat in protte meimakke as húsdocter, mar noch net in stjergefal yn har eigen famylje. Se krijt de tillefoan út 'e tas, mar wit ek net wa't se belje sil. Joost hat it dochs drok en hat omke noait sjoen. In nûmer fan Ate hat se net, se hat gjin idee wêr't er úthinget en har âlden wol se no ek net belje. Se sjocht om har hinne en konstearret dat der gjin spoaren fan ynbraak binne. Dêrnei rint se stapke foar stapke nei de stoel en hiel foarsichtich stekt se de holle om it hoekje fan de rêchleuning. Se hat de eagen stiif ticht en de sjaal noch foar de mûle. It leafste rint se hiel hurd fuort om yn alle gefallen in frisse noas te heljen mar se wol ek sjen hoe't er derby sit. Ien foar ien iepenet se de eagen en omke sit mei in glim

op syn gesicht op 'e stoel mei de eagen ticht en de hannen ynelkoar fâlde op 'e búk. Hy sjocht der noch geef út en sa tefreden, se moat der spontaan fan gûle. Hy is allinnich stoarn mar wie ek graach allinnich. Se hat ferline wike noch by him iten en dat wie gesellich. Doe hoaste er al wat mar dat wie neat bysûnders, sei er. Se aait him oer de kâlde holle en tinkt dat er hjir in pear dagen sitten hat, mar seker witte docht se it net. Se fielt noch wol oft er in polslach hat mar dat is mear foar de foarm. Der sit gjin libben mear yn. De himel is in moaie siel riker mar har wrâld wurdt in stik lytser. Se hie al net safolle en no moat se it bêste dat se hie ek noch misse. Frustrearre goait se alle doarren en ruten iepen, krijt de bus wc-spray dy't se leech spuitet en giet yn 'e hoksen foar him sitten. Syn natuerlike dea is ek wol wer in ferromming op de ien of oare manier. Hy wie der de man net nei om yn it sikehûs te lizzen of in soad medisinen te brûken. Wat dat oanbelanget hat it lot it goed mei him foar hân. Se wit allinnich net wêr't er fersekere wie. No fynt se dat hiel stom mar se hawwe it der gewoan noait oer hân en de holle stiet har der ek net nei om no te sykjen nei papieren dêr't se wat mei kin. Se bellet de útfearfersekering dêr't se troch har wurk wol gauris mei te krijen hat en leit de sitewaasje út. Se leit de hannen op syn kâlde knústen en knypt der yn.

'Rêst séft, leave omke. Troch jo ha ik in fijn libben hân en bin ik dêr't ik no bin. Tige tank foar alles, jo wiene fantastysk!' Se faget in trien fan it wang en komt wer oerein. Hy hat dejinge west dy't der foar soarge hat dat se medisinen studearje koe, oars hie dat noait wat wurden. Hy hat de stúdzje betelle en har stimulearre. In ferfrissend koeltsje waait troch de boat en it hier fan omke wapperet hinne en wer. It wie in kreaze man. Steatich en slank. Eins hast meager, mar wol tanich en sterk mei leave, fleurige eagen en noch in knap bosk griis hier wat er achteroer hie. Hy wie altyd brún, krekt as har mem mar dan fan 'e sinne. In prachtige, geve, natoerman en se hat noait begripe kinnen wêrom't er noait in frou hie. Dêr die er sels net dreech oer, hy sei dat er net geskikt wie foar in relaasje. Mar hy hie altyd omraak sjans en neffens har hie er hjir en dêr wolris in skarrel. Se sjocht om har hinne. Se sil dizze boat misse, 'De tûke Ate'. In skûtsjekasko dat yn 1912 boud is en ferneamd is nei har neef. Want Ate fûn it in prachtich skip, sels hie se mear mei de âlde seeskou dy't er spitigernôch ferkocht hie. Ate hat it skûtsje tegearre mei omke opknapt sadat er der yn wenje koe mar in soad romte hie er net yn 'e lytse opbou. In keukentsje en in keammerke mei in houtkacheltsje en ien sliepkeamer mei in badkeammerke. Mear hie er net nedich, hy wie dochs altyd bûten. Se giet sels ek nei bûten en giet foarop de boat sitten te wachtsjen oant de lykwein der is.

Twa mannen rinne oer de wankele steger mei in brankaar en de húsdokter yn har nimt de regy oer. Kordaat rint se derhinne, fústket mei harren en leit de sitewaasje út. Se helje omke út syn skip en bringe him yn 'e lykwein. Johanna siket om it tillefoanboekje fan omke en as se it fûn hat, triuwt se it yn 'e tas. Se sjocht noch ien kear om en docht dan stadich de doar achter har ticht.

3

Senuweftich rint se oer de stoepe yn har âlde buert. Se hat besletten it nijs persoanlik te fertellen yn plak fan te beljen. Se is in húsdokter, dit heart by har wurk. It giet om har famylje. Hoe kin se no altyd sa begien wêze mei oaren wylst se har eigen famylje net iens mear ken? Troch it kontakt mei omke Hannes hie se dochs altyd in bytsje it gefoel dat alle bannen noch net hielendal trochsnijd wiene. No't er dea is, is dat oars. Se hat ek al fiif kear besocht mei Ate te beljen, mar krijt allinnich mar in voicemail dy't se wegeret om yn te sprekken. Har leafste omke is dea en dat wol se persoanlik mei Ate beprate. Net ynsprekke nei sa'n ûnnoazel blybke. Joost wurket en bruorren en susters hat se net. Wol in pear freondinnen en leuke kollega's mar dy steane fier bûten dit diel fan har libben en earlik sein stiet Joost dat ek. Se hat der frede mei dat omke ferstoarn is, omdat er der sa moai by lei en minsken geane no ien kear dea. Mar se fielt har al ferrietlik en wol it graach mei immen diele. Se hat in brok yn 'e kiel en as se it rommelige túntsje fan har âlderlik hûs yn it fizier krijt, brekt it swit har út. Se bliuwt efkes stilstean. Guon buertbewenners sjogge út har hûs wei nei har mar se docht krekt as hat se neat yn 'e gaten. Lokkich giet har tillefoan sadat se har dêr op rjochtsje kin. Se klaut him hastich út 'e tas wei en nimt op. 'Ja?!' seit se strang.

'Mei Ate. Hiest my fiif kear belle, seach ik. Ik wit allinnich net wa'tst bist en wat der sa belangryk is.'

No't se nei al dy jierren syn waarme, djippe stem heart, knapt der eat yn har. Se fielt har drekt wer thús by him en freget har ôf wêrom't se gjin kontakt holden hawwe. De brok yn har kiel swolt sa bot op dat se allinnich mar flústerje kin en se wurdt senuweftich.

'Mei Johanna ... omke Hannes is dea. Ik ha him niis fûn.'

It bliuwt in skoftsje stil.

'Johannes?' freget er heazich.

De triennen streame har oer de wangen no't er har sa neamt. Se skammet har freeslik dat se hjir op 'e dyk stiet te grinen en rint werom nei de auto.

'Sorry,' snokkeret se. 'Ik ha him niis fûn. Ik soe by him ite. Hy lei der fredich by, ik stean no op it punt heit en mem yn te ljochtsjen mar mei har ha 'k al in hiel skoft gjin kontakt hân.' It fielt sa fijn om har ferhaal kwyt te kinnen oan him, it leafste woe se dat hy nei har ta kaam.

'Wêr bist?' freget se sacht.

'Yn Amsterdam. By myn dochter. Ja ... Styfdochter, hear. Ik ha in relaasje hân mei har mem mar dat is út. It famke ha 'k altyd noch kontakt mei, se sjocht my as har heit. It is in leaf famke ... Johannes! Dat is lang lyn! Ik hie al it gefoel dat

omke net sa fit mear wie as er him foardie en wie ek fan doel dy meikoarten dêroer te beljen. Mar dat is no te let.'

'Omke hat yndied wolris sein datst in frou troffen hiest mei in bern. In aktrise, dochts?'

'Ja.'

'Der sille dingen regele wurde moatte en wy binne de iennichste fan de famylje dêr't er kontakt mei hie. Ik wol it graach goed ôfslute mar kin it net allinnich.' Johanna wurdt in bytsje rêstiger en sykhellet in pear kear djip.

'Ik bin der jûn. Sille we ôfprate by de boat? Ik wit dat er earne in mapke mei papieren hie en dat er kremearre wurde wol. Hoe let sille we der wêze?'

'Njoggen oere?' Johanna sjocht op it horloazje. Dat liket har in goede tiid ta. It is no fiif oere. Anst in oerke nei har âlden, nei hûs om te iten en te bekommen en dan nei de boat.

'Prima. Dan sjoch ik dy dêr.'

'Hee, Johannes ... kop op, hin. It komt allegear goed en ik sjoch der nei út om dy werris te sjen.'

Se glimket. Johannes ... hy hat har altyd sa neamd. Se wie eartiids ek in heale jonge, wat hawwe se altyd in wille hân.

'Ik ek om dy te sjen,' antwurdet se. 'Oant jûn. Ik sil no nei heit en mem.'

'Súkses!' Ate laket lûd. Hy hat in oansteklike laits. 'Fregest dan efkes oft se it ek trochjaan wolle oan ús mem? Dat skeelt my in loop, ik ha it hjoed net oan tiid om dêr ek noch hinne te fleanen. Dat doch ik moarn wol.'

'Sil ik dwaan. Ik bin bliid dat ik efkes mei dy praten ha, dat jout wol ferromming. Oant jûn.'

Se docht de tillefoan yn 'e tas en stapt út 'e auto wei. Se strykt de rok glêd, lûkt de lange learzen, dy't altyd sakje, omheech en mei it boarst foarút giet se op har doel ôf. Se stapt oer it túnstekje dat noch net iepen wol en baant har in wei troch it ûnkrûd dêr't ek hiele moaie klaproazen tusken steane. Der geane noait minsken foarom. Se komme altyd troch de achterdoar. Johanna drukt op 'e bel mar dy docht it net. De gardinen binne ticht en it sjocht der noch suteriger út as eartiids. De ruten binne smoarch, oeral spinreagen en se wit ynienen wer hoe't it fiede doe't se in bern wie en wêrom't se noait immen fan skoalle meinaam nei hûs. Sûnt se nei it Atheneum gong, hat se in dûbellibben lieden. Se kloppet op it rût en heart har mem roppen en razen.

'Kom nou es fan dyn luie reet af, ouwe gek en doën dy foordeur open! Welke idioat komt nou foorom?'

Johanna suchtet djip en wachtet ôf mar der bart neat.

'De foordeur is kapot!' raast har mem. 'Kom maar achterom!'

Mei it lead yn 'e skuon rint se nei de achterdoar en beslút om no ek troch te pakken. Se is al sa fier, se moat trochsette.

De achterdoar stiet iepen. De bykeuken leit fol mei rotsoai, klean, skuon en jiskefetpûden. De rook fan sigaretten komt har temjitte en se wit no al hoe't se aanst rûkt as se der wer út rint. Dat fûn se ek altyd freeslik! Foar de foarm kloppet se op 'e keukendoar en stadich skoot se dy iepen oant se each yn each stiet mei har mem dy't yn in felrôze badjas op panterfloffen by it oanrjocht stiet. Se hat in peuk tusken de lippen en hellet in pizza út 'e doaze. Yn it hier hat se grutte krolspjelden en se is noch altyd poepbrún én fierste meager.

Connie sjocht mei grutte ferhearde eagen nei har dochter dy't yn 'e doar stiet en de peuk glidet tusken de lippen wei yn 'e goatstien. Se lit de pizza op it oanrjocht falle.

'Nou breekt myn klomp! Joop! Must es kike! Johanna is terug! Johanna, kindsy, wat leuk! Kom hier, geef mij un knuffel, ik hew dy soa lang nyt sien! Lieve God! Johanna!'

Connie rint mei iepen earms nei har dochter ta. Se tutet op har om en slacht de tinne earmkes om har hinne.

'Hoi mem,' seit Johanna sacht. 'Hoe giet it?'

Connie lit har fuortendaliks los en triuwt har tebek.

'Hoe't ut gaat?! En dat fraagst nou pas? Hoe lang is ut wel nyt leden dat wy elkaar sien hewwe! Ik hew nooit begrepen waarom ast nooit mear thús kwamst, bij dyn fader en mij. Wat hewwe dy dij ooit misdeed?! Must dy skame! Joop! Kom hier, man! Lui swyn! Johanna is terug!'

It geraas fan har mem giet Johanna troch alles hinne. Dochs rêdt se it op om rêstich te bliuwen en se rint nei de bank dêr't har heit mismoedich foar him út sit te dikerjen.

Hy sjocht nei har en foar in tel ljochtet syn gesicht op.

'Myn popke! Johanna, bern, wêr hast al dy tiid west?! Ik ha dy mist.' Nei dy wurden sjocht er wer foar him út en it is krekt as is er hiel fier fuort.

'Nou, soa gaat dat dus alle dagen!' Connie smyt in teedoeke nei him ta.

'Wat mut ik nou in hemelsnaam met soa'n idioat! Nou kanne we hast met pensjoen en dan wurdt er senyl, dy ouwe gek! Dou bist dokter, kanst 'em nyt ondersoeke?'

Connie bûget nei har ta. 'Hé, psst ... der binne toch oek fan dy piltsjes. Dou weest wel, dan is ut einde oefening. Hest niet soa'n piltsje foor dy mafkees? Ik hew skoan myn nocht fan 'em. Ik sit in 'e bloei fan myn leven, ik wil un frissen één om myn laaste dagen met te sliten. Godferdomme, Joop! Groate mislukkelling datst bist!' Se sjocht feninich nei Johanna. 'Ut is jammer dat dokter Vegeling doad is. Dy hat my holpen, dy man help oans altyd! Oek met dij, Johanna, weest dat noch wel? As hy der nyt weest was, dan haddestou hier nou nyt staan.'

Connie draait har moedeleas om en slofket wer nei it oanrjocht. Johanna sjocht ûndersykjend nei har bleke, meagere heit. Ien blik op dizze minsken en it is har